

УВОД

Странка у управном поступку је свако лице по чијем захтјеву је покренут управни поступак или против кога се води поступак или ко ради заштите својих права или правних интереса има право да учествује у управном поступку. Странка је институт процесног карактера.

У једном правном односу постоје стране између којих се успостављају релативна права- овлашћења и обавезе- дужности, а у једном правном поступку увијек судјелује странка, једна или више њих о чијим правима и обавезама (правним интересима) је ријеч у конкретном случају. Између странке, односно више странака и других учесника истог поступка формирају се одређене процесне релације. Управни односи су кохерентна групација друштвених односа различитих облика, личних и имовинских- са више модалитета, али са сродном правном садржином. Исти су резултат управне дјелатности коју успоставља или конкретно фактички, материјално дограђује и обликује управни рад.

Управни однос подразумјева двије стране:

- субјекте управног рада- носиоце јавне (управне) власти, вршиоце управног рада и
- правне субјекте према којима је тај рад непосредно усмјерен у конкретном случају и
- у појединим ситуацијама могу се убројати међу учеснике једног управног односа и лица према којима управни рад није непосредно усмјерен, јер се не ради о њиховим правима и обавезама, али њихов правно заштићени интерес „улази у поље” датог односа. Правни систем признаје тим заинтересованим лицима овлашћење на одређену процесну интервенцију ради заштите своје индивидуалне ситуације.

Тема овог рада је „Странка и њено заступање”- разматрање појма и положаја странке у важећем праву Републике Српске, при томе се проучава странка у управном поступку, тако и странке у управно- судском поступку (у управном спору).

Како управно процесно право, односно право општег управног поступка и право управносудског поступка на подручју Босне и Херцеговине, као сложене државне заједнице, није јединствено право, већ се управнопроцесне норме које чине та права појављују као релативно засебни подсистеми унутар више система управног права- система који припадају различитим нивоима регулисања. На нивоу Босне и Херцеговине,

норме управног процесног права чине дио система управног права Босне и Херцеговине и највећим дијелом садржане су у:

- Закону о управном поступку БиХ („Сл. гласник БиХ”, бр.29/02,12/04,88/07,93/09 и 41/13);
- Закону о управним споровима БиХ („Сл. гласник БиХ”, бр. 19/02,88/07,83/08 и 74/10);
- Закону о управном поступку ФБиХ („Сл. новине ФБиХ”, бр. 2/98 и 48/99);
- Закону о управним споровима ФБиХ („Сл. новине ФБиХ”, бр. 9/05);
- Закону о општем управном поступку РС („Сл. гласник РС”, бр.13/02,87/07 и 50/10);
- Закону о управним споровима РС („Сл. гласник РС”, бр. 109/05 и 63/11);
- Закону о управном поступку Брчко Дистрикт БиХ („Сл. гласник Брчко Дистрикта”, бр. 48/11) и
- на подручју Брчко Дистрикта примјењује се Закон о управним споровима БиХ, чл. 4.¹

1.УПРАВНИ ПОСТУПАК

Управни поступак је збир правних правила којима се утврђује начин поступања и процесуирања управних предмета- управне ствари од стране овлашћених органа, организација и заједница. Овим се обезбјеђује материјална и формална законитост у рјешавању управне ствари које су предмет управног поступка. Сврха је да се омогући примјена материјалних прописа што се постиже адекватним вођењем управног поступка у којем треба да дође до материјалне истине са једне, и да се при томе заштите права и правни интереси странака, са друге стране. Значај је у кодифицирању норми, што има велики значај не само за праксу, већ и за управну науку. На овај начин се рјешавање процесне ствари не препушта пракси и самовољи органа управе што би могло негативно утицати на примјену материјалних и правних прописа.

Управни поступак представља својеврстан вид одлучивања о правима, обавезама и правним интересима појединаца, правних лица и других субјеката. Општи циљ је примјена норми објективног права, како би се у сваком појединачном случају реализовао и заштитио јавни интерес, али и остварила заштита индивидуалних права и правних интереса грађана и организација, што је у ствари посебан циљ овог поступка.

¹ Рађеновић, М., (2004.), *Право општег управног поступка*, Бања Лука: Правни факултет Бања Лука, стр.11.

Према Закону о општем управном поступку РС постоје двије врсте управног поступка:

1. општи управни поступак и
2. посебни управни поступак.

Општи управни поступак обухвата скуп правила поступања за рјешавање појединих управних ствари који се могу примјенити за поступак и рад органа управе, као и других државних (републичких) органа и општине- града кад на основу закона обављају послове државне управе. Према Закону о општем управном поступку РС, Закону о управном поступку ФБиХ и Закону о управном поступку Брчко Дистрикт БиХ наведено је да су дужна поступати предузећа (друштва), установе и друге организације, кад у вршењу јавних овлашћења која су им повјерена законом или прописом градског или општинског вијећа (у Дистрикту- законом или уговором) рјешавају у управним стварима, односно у предметима о правима и обавезама или правним интересима физичких или правних лица или других странака.²

Посебни управни поступци обухватају посебна процесно правна правила која су обично садржана у закону којим се регулише рад неког органа или материје у одређеној управној области (нпр. царинска служба, унутрашњи послови, доприноси и порези, просторно уређење и др.). Ови посебни управни поступци у правилу нису потпуни, већ само уређују она питања поступка која је нужно уредити друкчије него што су уређена Законом о општем управном поступку РС, због природе управних ствари у појединим областима друштвеног живота. На сва остала питања која се не уређују посебним управним поступком примјењују се општа правила поступка из Закона о општем управном поступку РС. Према томе поједина питања поступка због специфичне природе ствари, одређеним управним областима могу се посебним законом уредити друкчије него што су уређена Законом о општем управном поступку РС ако је то неопходно.³ За правилно рјешавање о одређеној управној ствари битно је примјењивање посебних

² Закон о општем управном поступку РС („Службени гласник РС”, бр. 13/02, 87/07 и 50/10 чл. 1)

Закон о управном поступку ФБиХ („Службене новине ФБиХ”, бр. 2/98 и 48/99)

Закон о управном поступку Брчко Дистрикт БиХ („Службени гласник Брчко Дистрикта”, бр. 48/11 чл. 1 ст. 2)

³ Закон о општем управном поступку РС („Службени гласник РС”, бр. 13/02, 87/07 и 50/10 чл. 2)

правила поступка, као и правила из Закона о општем управном поступку РС у свим питањима која нису друкчије уређена посебним законом.⁴

Посебни управни поступци почивају на три законске претпоставке:

1. да посебна правила уређују поједина питања поступка која не могу бити супротна начелима Закона о општем управном поступку РС;
2. да се група посебних правила мора односити на одређену управну област и то само уколико је посебна регулатива због специфичности одређене управне ствари неопходна да би се у њој могло поступати (у питању је изузетна регулатива) и
3. да се одступања од одређених норми опште управног поступка може вршити само законом а не и подзаконским прописима.

Однос између општег и посебних управних поступака постављен је тако да се у посебним управним областима првенствено примјењују правила посебних закона (*lex specialis derogate legi generali*), којим се на прилагођен начин регулишу само поједина питања управног поступка, док се у погледу свих осталих питања која нису посебна примјењују правила Закона о општем управном поступку РС. То су најчешће односи на питања надлежности, дужине рокова, режим правних средстава, а понекад садржи и одлуке о процесним радњама које Закон о општем управном поступку РС уопште не садржи (у царинском поступку, поступку експропријације, итд.). Правило је да се ради о процесним ситуацијама у којима би примјена неких одредби Закона о општем управном поступку РС била нецјелисходна, односно неодговарајућа са гледишта ефикасности, исправности и могућности рјешавања.

2.УЧЕСНИЦИ У УПРАВНОМ ПОСТУПКУ

Учесницима у управном поступку сматрају се сва она лица која су на неки начин ангажована (која морају или могу учествовати) у том поступку: орган управе, други републички орган управе, управна организација, као и привредно друштво, установа и друга организација којој је законом повјерено вршење јавних овлаштења и странка. Друга

⁴ Закон о општем управном поступку РС („Службени гласник РС”, бр. 13/02, 87/07 и 50/10 чл. 3)